

Rudi Janssens, *Van Brussel gesproken. Taalgebruik, taalverschuivingen en taalidentiteit in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (Taalbarometer II)*, Brussel, VUBpress, 2007, 201 pp., ISBN 978 90 5487 455 3 (Brusselse Thema's, nr. 15) | Vijfjaar na de eerste *Taalbarometer* in 1999-2000 werd een hernieuwde grootschalige peiling georganiseerd, waarvan deelresultaten reeds in dit tijdschrift (*Wt*, jg. 67, 2008, nr. 2, pp. 142-145) ter sprake kwamen. De bedoeling is om, zoals ook in andere landen, instrumenten te leveren ter ondersteuning van een taalbeleid. Dat laatste is voor Brussel niet meer te herleiden tot een tweedeling Nederlandstalig-Franstalig, maar vertrekt vanuit de vraag welke rol de verschillende talen in een meertalige samenleving spelen. Na een korte inleiding en situering van het onderzoek ordent de auteur zijn bevindingen in zes hoofdstukken. Hoofdstuk drie analyseert het algemeen taalbeeld van Brussel, met onder meer de rangschikking naar meest gesproken talen en hoe die werden aangeleerd: als thuistaal in het gezin waar men opgroeide, als onderwijstaal, als taalvak op school, als thuistaal in het huidige gezin. Hoofdstuk vier behandelt de thuistalen als basis voor de taalbarometer volgens een vijfdelige categorisering: opgegroeid in een Nederlandstalig gezin (met een onderscheid tussen al dan niet in Brussel geboren), in een

homogeen Franstalig gezin, in een traditioneel F-N tweetalig gezin, in een nieuw tweetalig gezin (Frans en een andere taal dan het Nederlands), in gezinnen waar noch Frans noch Nederlands gesproken wordt. Op die manier komt de taaloverdracht in beeld. Hoofdstuk vijf gaat in op de relatie tussen talen onderwijs volgens dezelfde categorisering. In februari 2007 spraken in het Nederlandstalig onderwijs 70,3% van de kleuters, 65% van de leerlingen uit het lager onderwijs en 38,4% van de leerlingen uit het secundair onderwijs thuis geen Nederlands. Dit onderwijs is het belangrijkste instrument om de positie van het Nederlands te handhaven en de cruciale link naar anderstaligen in functie van twee- of meertaligheid. Een troef die men niet uit handen mag geven. Hoofdstuk zes onderzoekt het taalgebruik in het privé-domein (met vrienden, in het verenigingsleven, qua mediagebruik) en hoofdstuk zeven het taalgebruik in het publieke domein (met administratie, publieke dienstverlening en in de verzorgingssector). Hoofdstuk acht ontleedt taal en arbeidssituatie (het belang van de kennis van het Nederlands), hoofdstuk negen taal en identiteit (culturele, linguïstische en politieke). De gegevens worden via 134 tabellen inzichtelijk gemaakt. Het boek sluit af met een mooi overzicht van de belangrijkste resultaten en een conclusie. Het geeft een uitstekende kijk op de complexiteit van het meertalig Brussel, alsook op de positie van het Nederlands, waarvan de auteur de balans gematigd positief noemt. Niet te missen voor wie genuanceerde uitspraken wil doen over het Brusselse en bij uitbreiding het Belgische model.

[Harry Van Velthoven]